

Kalikurinn er nú av gulli og presturinn av træ

Rithöfundurinn Jóanes Nielsen gevur her sítt íkast til orðaskiftið um fólkakirkjuna

Í Dimmalætting 26. október hefdi presturinn Jógvan Friðriksson eina opinskárða grein um hugsjónarligu ella andaligu viðurskiptini, ið ráða innan kirkjuna. Ahugavert var eisini tjakið nakrar dagar seinni í Sjónvápinum, har umframt Jógvan Friðriksson, eisini vóru til staðar prestarnir Ólavur Rasmussen og Jákup Reinert Hansen. Og so hasin Tróndur Djurhuus við teimum formidablu evnum at flenna býtt. Nú veit eg væl, at Sjónvápið figgarliga er hart spent fyri. Alikavæl vil eg anbefalla teimum at keypa ein av hesum veldugu kjólunum, sum fjalir alt uttan eyguni á muslimskum kvinnum. Við sjónvarpsstjóranum í einum slíkum serki, var man spardur fyri hatta gnisíð, sum uttan iva er fittligt heima við hús, men ikki rættiliga riggar í einum studio. Haldi eg. Men kanska er man blivin í so gronutur við árunum.

Men í greinini frá 26. október leggur Jógvan Friðriksson upp til eitt tjak um innihaldið í kirkjunni. Lat

meg beinanvegin viðmerkja, at eg í 1974 meldaði meg út úr kirkjunni, men av eini ella aðrari merkiligari orsök havi eg alikavæl rindað kirkjuskatt øll 22 árinu sum leysgangari. T.v.s. at hesi árinu man eg leysliga mett hava lagt einar 15.000 krónur í hin heilaga kassan, og um ikki annað, so av teirri orsök kundi eg hugsað mær at komið við nokrum viðmerkingum.

Í fyrsta lagi skilji eg ikki rættiliga, hvat ein føroysk kirkja er fyri nakað, ei heldur hvat tað merkir at loysa frá teirri donsku kirkjunni. Mer kunnugt hava lutheranarar ikki nakran miðdepul, sum t.d. teir rómversku katolikkarnir. Men hví lutheranarar partu skulu hava eina nasjonala kirkju, tað er mer eitt sindur av eini gátu. Mer vitandi er Gud hvørki limur í Tjóðveldisflokkinum, ella í Kristelig Folkeparti ella er skrásettur á limalistanum hjá Christliche Soziale Union. Blasfemi merkir nakað tað sama sum at spotta okkurt heilagt. Sjálvur havi eg

ávisar royndir á tí økinum, og tá tosað verður um eina føroyska kirkju, siggi eg hin almáttuga fyri mær í stavnhettu og kvarðabrókum, og tá Jógvan Friðriksson tosar, haldi eg meg hoyra okkurt, ið kundi mint um røddina á einum blasfemikara.

Í einum føroyskum samanhangi er nógv sum bendir á, at tað er sjálvur fanin, sum er upphavsmaðurin til politikk, og ikki minst tá tosað verður um okkara nasjonala viðurskipti. Higar til eru einir 6-7 flokkar stovnaðir við tí skrá at fáa skil á sambandinum Føroyar Danmarkar ímillum. Hvat ørvitisskapur, ið er komin burturúr tí stríðnum. fær man eina hómung av, tá nøvn sum Óli Breckmann, hin kókaði á Brúnni og Helena Dam á Neystabø verða greipaði saman. Men hví kirkjan, ið skuldi verið Guds fremsta umboð á jorð, blandar seg uppí tað tjakið, tað fái eg ikki rættiliga at rima. Gud skuldi verið tann sami, líkamikið um hann verður tilbiðin í Milano, Prag, á Gjaranesi ella sjálv

úti á tí ógudiliga Fredriksberg í København. Og akkurát hetta haldi eg vera kjarnin í málinum. Tað er nevnliga ikki hin skapandi almátturin, ið verður tilbiðin, men ein gudur sum menniskjuni sjálvi hava þjósnað saman. Ein gudur sum líkist okkum. Til tíðir ein gemenur dýnulyftari og kvinnuvánvirðari. Onnur skeið jødahatari og kríggeggjari, eitt spartlað og sminkað him so dánt borðbúgvíð at útstilla í eini markendisrabúð.

Tað eru bara 500 ár síðani, at jorðin var alheimsins miðdepul, og pávasetrið í Rom trúnað á verkinum. Tey, ið søgdu nakað annað blivu grillað av inkvisisjónini. Kirkjan sat oman á allari maktini, ein øgilig reyv av gulli og kjot sum knústi alla andstöðu. Men tann tíðin er farin, og Jesus og Marx havi lovt fyri tí. Í dag hevur kirkjan funnið seg til sættis omaná eini litiðlatnari stjørnu á ferð gjøgnum rúmíð.

Skapanarsøgnin fekk við Charles Darwin eitt avgerandi skot fyri bógvini. Tað var ikki longur Gud sum hevði formað hundin og tulpanina, tey vóru úrslit av eini drúgvari søguligari útvíking. Men tað eru framvegis teologar, sum hava torført við at góðtaka útvíkingslærna, og ikki fyri at skjóta nakað í skógvarnar hjá Jógvan Friðriksson, men eg havi hann illtonktan fyri at vera ein teirra.

Man kundi eisini nevnt at, Mósesbókurnar, dikteraðar av sjálvum hinum almáttuga, í stóran mun snúguva seg um lán úr øðrum og eldri skriftum. Og onki ringt um tað. Jøðarnir vóru í útlegd bæði í Babylon og Egyptaland, og sjálvandi hava nógv hundrað ár undir okunnuleidum ávirkað teir. Í dag rópa vit slíkt mentunarligt samskipti ella kanska kulturimperialisma, alt eftir hvussu eins høvd er skrivandi saman.

Sum lesarin hevur funnið út av, er mitt ørindi við at vísa á broytingarnar, ið komu við nýggju áskoðanum, at okkara uppfatan av Gudi líkaleiðis broyttist tey árinu. Vísindin hevur otað heilagu skriftina upp í eitt horn, pilkað skreytið av henni, ella beinari. Skriftin av blivin til tað, sum hon upprunaliga var ætlað at vera, eitt ljós hjá tí blinda og ein stavur í hondini hjá tí halta.

Kristindómurin er sum so nógvur aðrar religionir, snýr seg um praktiskt liv. Hvussu vit skulu skipa okkum, bera okkum at, hvat man hevur loyvi til, og hvat ið er for-

kastiligt. Og tað sama er galdandi, tá man tosar um eina nasjonala kirkju. Kristindómur er líka praktiskur fyri tann einstaka, sum teldan er praktisk fyri rithöfundan ella ein húshjálpi er praktist fyri sitt herskap. Hvussu nógvir alkoholikarir hava ikki fingið hampað um sínar stumpar, tá teir í sunnudagsklæðum tóku pláss á aftasta bonki í kirkjunni ella samkomuhúsinum. Hvussu nógv einsamøll hava ikki fingið eina glæmu av felagskapsins ljósi, tá tey luttóku í sálmasanginum ella tugdu seg gjøgnum ein turran oblat? Og teir allar størstu praktikararnir, eru tey sum ongantið settu spurnartekin við sína kristnu trúgv, og doyðu mett av døgum. Eitt sindur av tarmluft er altíð eftir í líkinum. Ein rotin kaldur stankur, ið fær sjúkrasystirina at klýggja tá hon vendir og tváar sálaða kroppinum. Soleiðis gevur kristni ævileikin seg til kennar. Sum stankur!

So kann Jógvan Friðriksson tráhaldan um pástandin, at Jesus er føddur av eini jomfrúgv, og at hann sum 3 dagar gamalt lík fekk kynt uppundir aftur blóðkórini og reis upp frá deyðum. Eg vil siga tað soleiðis, at tað hava funnist 1000 ymskir Jesusar gjøgnum søguna. Djarvar og umsorgstullar persónligheittir, ið ikki hava tagt, tá næstin verður háðaður og dripin. Ein sovordin Jesus typa var móður Theresu. Eisini kommunisturin Dimitrov, tá hann í 1933 stóð ákærður fyri at hava sett eld á týska Ríkisdagin. Ein annar er nikaravanski presturin Ernesto Cardinal, og eisini Pier Paolo Pasolini, rithøvundur og homosexualur. Lívið er heilagt, og hvørja öld verður ein nýggjur Jesus føddur og dripin, av tí einfaldu orsök, hann kennir tað sum sína moralsku skyldu at laga mannagard um tað heilaga. At Jógvan Friðriksson ikki er varðugur við tað, er møguliga tí hansara antennum bara fanga eitt sindur av teologiskum stóvið, vindurin hurlar upp av jorðini.

Hvar markið gongur millum tað upprisnu kristnu sálina og hina buddisku sálina, ið fjakkar millum livandi og deyðar verur, dugi eg ikki rættiliga at ímynda mær. Men eg haldi, at tað er ikki sørt av hugmóði í tí tankanum, at sálin hjá eitt nú hinum gnisandi sjónvarpsstjóranum ella hjá tí gronuta Jóanes Nielsen skal liva aftaná, at kroppurin sum hevur hýst henni er deyður.

Jógvan Friðriksson kann eisini sýta at lýsa kirkjunnar vælsignilsi yvir samkynd, ja hann kann gera akkurát tað, sum hann hevur hug til. Tað er bara lóg, at moralur í so stóran mun visir seg at vera ein spurningur um kreftirnar, sum rasa millum beinini. Definerar man menniskja sum eina biologiska veru, ið meir og minni hevur skyldu at fjólga ein mannaættina, ja so er homosexualitetur ónormalur. Men er so nunnu- og munkalívið eisini ónormalt, og líkaleiðis tað er vera gamal drongur og gomul genta.

Hvat Jesus meinti um hjúnarlagið veit eg ikki, og eg veit heldur ikki, hvat hann fekk tíðina at ganga við í sínum ungdomdi og fram til tey 30 árin. Nakar praktiktur var hann neyv-an. Ritualini við øllum sínum detaljum, um man skal vælsigna hjúnini á Amalienborg og øll skrólini á Tingi, tað trúvi eg ikki, at hann hevði brýggjað seg nakað størvegis um.

Men alt tað hevur kirkjan tikið uppá seg, og orsökir er sera einföld. Kirkjan er av hesari verð. Millum annað sæst tað á góðu bústaðarvígiskiftinum hjá prestum, og at teir fáa eina løn, ið man verða tað dupluta av lønini hjá einum arbeiðara. Hvørjar aðrar fyrimunir ella framhjárettingar teir hava, veit eg ikki. Men eg fari at enda greinina við nokrum orðum frá dominikanara munkinum Savonarola: Fyrr var kalikkurinn av træi, segði hann, og presturinn av gulli. Nú er kalikkurinn av gulli og presturinn av træ.

Jóanes Nielsen

Kvinnuhúsið

Ráðgevingin hjá Kvinnuhúsinum er opin hvørt hóskvöld frá kl. 19.00–21.00, Inngongd hjá KFUM, Oman Pisuvørð 2, ella á tlf. 17200.

Kvinnuhúsið er opið gerandisdagar frá kl. 10.00–16.30. Telefonin, 17200, svarar hvønn dag frá kl. 10.00 fyrrapart til kl. 7.00 á morgni.